

امارت اسلامی افغانستان

وزارت مالیه

ریاست عمومی پالیسی مالی و اقتصاد بزرگ

گزارش ربعوار اقتصادی و مالی

سه ماه اخیر (جدی، دلو و حوت) سال ۱۴۰۰

تاریخ: ۱۴۰۱/۳/۲۶

شماره تماس: ۰۲۰۲۹۲۴۲۲۵

گزارش مالی ربعوار، عملکرد دولت در سکتورهای اقتصاد بزرگ و پالیسی های مالی دولت را نشان می دهد. این گزارش، در بر گیرنده عملکرد دولت در بخش های رشد تولید ناخالص داخلی، انفلاسیون، نرخ تبادل اسعار، ارقام صادرات و واردات، جمع آوری عواید و مصارفات می باشد که به طور مقایسوی عملکرد سه ماه جدی، دلو و حوت سال ۱۴۰۰ را با سه ماه اخیر سال ۱۳۹۹ نشان می دهد.

گزارش یادشده، توسط کارمندان ریاست عمومی پیش بینی و گزارشدهی اقتصادی و مالی وزارت مالیه ترتیب گردیده که رهنمایی کلی آن توسط حسیب الرحمن حکیمزی رئیس پالیسی مالی و ترتیب و تحلیل آن توسط هر یک عبدالتمیم کریمی، محمد معین ابراهیمی، محمد هارون صافی، انصارالله رضایی، خلیل الرحمن استانکزی و احمد فهیم حیدر صورت گرفته است.

خلاصه گزارش مالی و اقتصادی (Executive Summary)

این گزارش عملکرد سکتورهای اقتصاد بزرگ و سکتور مالی دولت در جریان سه ماه اخیر (جدی، دلو، حوت) سال ۱۴۰۰ را بیان نموده که نشان دهنده کاهش چشم گیر رشد تولید ناخالص داخلی حقیقی در اخیر سال ۱۴۰۰ می باشد.

علت عمده کاهش عظیم در رشد حقیقی تولید ناخالص داخلی که به منفی ۲۰،۷ فیصد رسید، از جهت تحولات اخیر و تغییر در نظام سیاسی کشور می باشد که تمام فعالیت های تجاری و عایداتی دولت را متاثر ساخته و در نتیجه، ضربه بزرگ در اقتصاد کشور وارد ساخت.

شاخص مواد مصرفی در جریان سال مالی ۱۴۰۰ به ویژه در اواخر سال، به شدت افزایش پیدا کرد که تاثیراتی را بالای قیمت کالاها، بالخصوص مواد غذایی که عمدتاً به دالر امریکایی خریداری می گردد، وارد نمود.

ارزش پول افغانی در برابر دالر امریکایی در نیمه اول سال مالی ۱۴۰۰ ثابت بوده، اما در نیمه دوم سال، به ویژه پس از وقوع تحولات در نظام سیاسی کشور، افغانی در مقابل دالر امریکایی با کاهش چشم گیری رونما گردید. اما ورود کمک های نقدی بشردوستانه به ارز دالر امریکایی در نیمه دوم سال مالی ۱۴۰۰، ثبات اقتصادی را حمایت نموده و تأثیرات مهمی در افزایش عرضه دالر در بازار و کنترل نرخ ارزها داشته که نرخ ارزی اواخر سال ۱۴۰۰، به ۸۸ افغانی در مقابل یک دالر امریکایی کاهش یافت.

مجموع ارزش صادرات کالاها به خارج از کشور در جریان سه ماه اخیر سال ۱۴۰۰، حدود ۴۰۸،۶۸۲،۱۱۹ افغانی برآورد گردیده و در مقابل، ارزش واردات کالاها به حدود ۱،۳۱۷،۷۳۵،۴۹۸ افغانی رسیده بود.

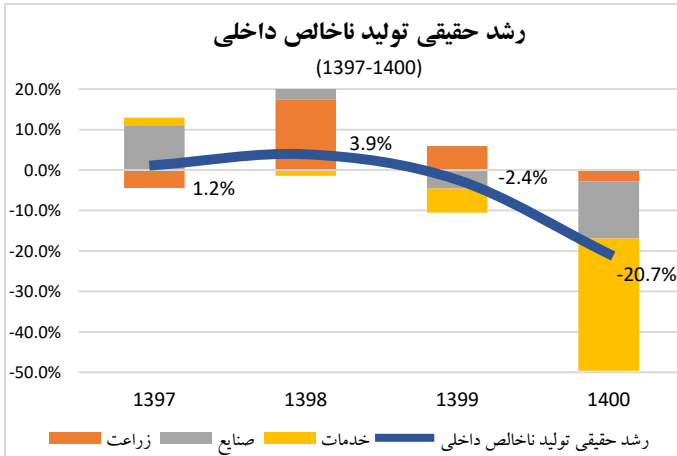
هدف بودجوی برای عواید سه ماه اخیر سال ۱۴۰۰، مبلغ ۵،۴۷ میلیارد افغانی تعیین گردید، اما عواید مجموعی جمع آوری شده بالغ به ۳۹،۲ میلیارد افغانی می رسد که ۸،۳ میلیارد افغانی کمتر از هدف تعیین شده را نشان می دهد (۱۷،۵ فیصد عقب مانده وجود داشته است). دلیل عمده این عقب مانده، کاهش در حجم واردات تلقی می گردد. همچنان کاهش در عواید مالیاتی، به دلیل وضعیت نامعلوم ناشی از تحولات سیاسی بوده است.

مجموع مصارفات دولت در سه ماه آخر سال ۱۴۰۰، حدود ۴۲،۵ میلیارد افغانی می باشد. تمام مصارفات دولت در جریان این سه ماه، مصارفات عادی بوده که حدود ۸۰ فیصد آن جهت پرداخت معاشات کارمندان دولت صورت گرفته است.

عملکرد سکتورهای اقتصادی:

۱,۱ رشد سکتورهای اقتصادی (Real GDP Growth)

تولید ناخالص داخلی حقیقی، ارزش پولی تمامی اجناس و خدمات نهایی تولید شده را در کشور طی سال مالی به قیمت ثابت اندازه گیری می کند که در سال ۱۴۰۰، بالغ بر ۱۰۲۱,۵ میلیارد افغانی گردیده و رشد تولید ناخالص حقیقی، حدود منفی ۲۰,۷ فیصد بوده است. علت اصلی کاهش چشم گیر در رشد حقیقی تولید ناخالص داخلی، تحولات اخیر و تغییر

نظام سیاسی می باشد که تمام فعالیت های تجارتي و عایداتی دولت را متاثر ساخته و در نتیجه، ضربه بزرگ در اقتصاد کشور وارد نمود.

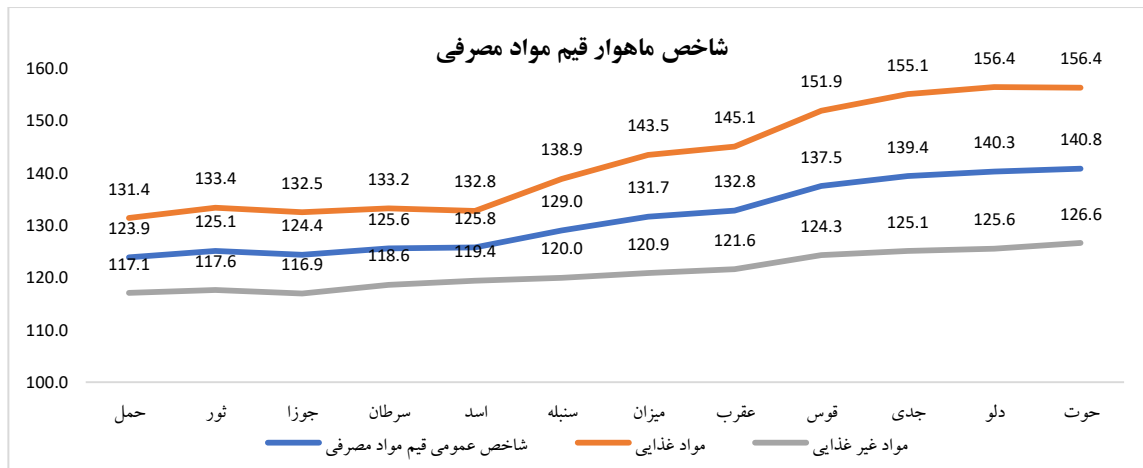
ارزش افزوده زراعت در سال ۱۴۰۰، بالغ بر ۴۱۲,۸ میلیارد افغانی گردیده که سهم این سکتور در تولید ناخالص داخلی، ۳۳,۴ فیصد و رشد آن به میزان منفی ۲,۸ فیصد رسیده است.

ارزش افزوده سکتور صنعت در سال ۱۴۰۰، بالغ بر ۱۹۲,۱ میلیارد افغانی گردیده و سهم آن در تولید ناخالص داخلی ۱۵,۵ فیصد و رشد این سکتور منفی ۱۴,۱ فیصد بوده است.

ارزش افزوده سکتور خدمات بالغ به ۵۷۳,۳ میلیارد افغانی گردیده که رشد این سکتور نسبت به سال ۱۳۹۹، به میزان منفی ۳۲,۷ فیصد بوده و سهم آن در تولید ناخالص داخلی به ۴۶,۵ فیصد در سال ۱۴۰۰ رسیده است.

۱,۲ انفلاسیون (Inflation)

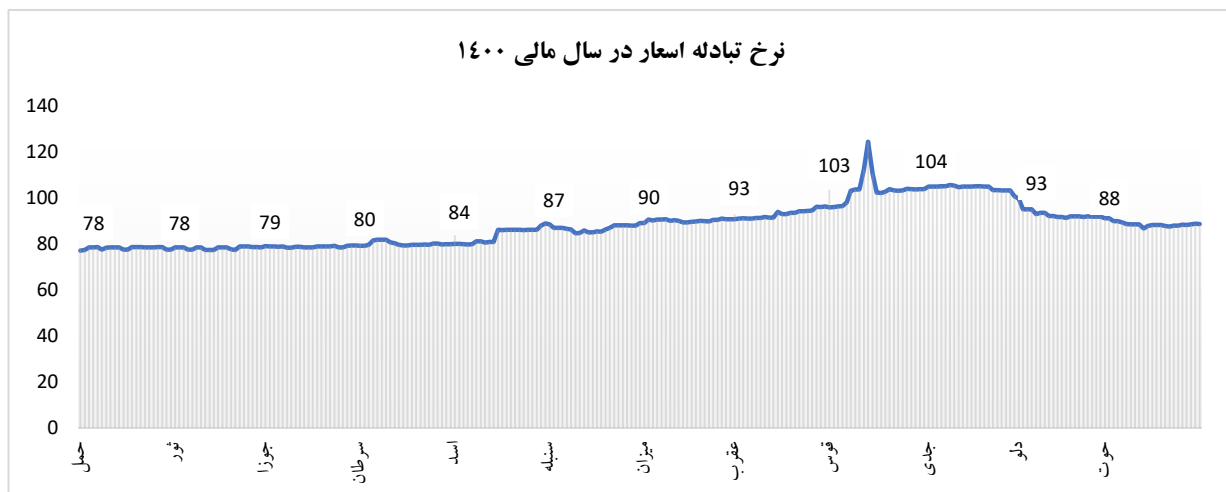
شاخص مواد مصرفی در جریان سال مالی ۱۴۰۰ به ویژه در اواخر سال، به شدت رو به افزایش بوده که تاثیراتی را بالای قیمت کالاها به خصوص مواد غذایی که به دالر امریکایی خریداری می گردد، وارد نمود. با در نظر داشت تاثیرات خشکسالی بالای سکتور زراعت، مسدود شدن راه های مواصلاتی ناشی از تغییر در وضعیت سیاسی کشور و افزایش در نرخ ارز دالر در مقابل پول افغانی، شاخص مواد غذایی الی ۱۵۶,۶ افزایش یافت که رشد قابل توجهی را تجربه نموده و احتمال می رود که در سال ۱۴۰۱ نیز این نرخ حفظ گردد.

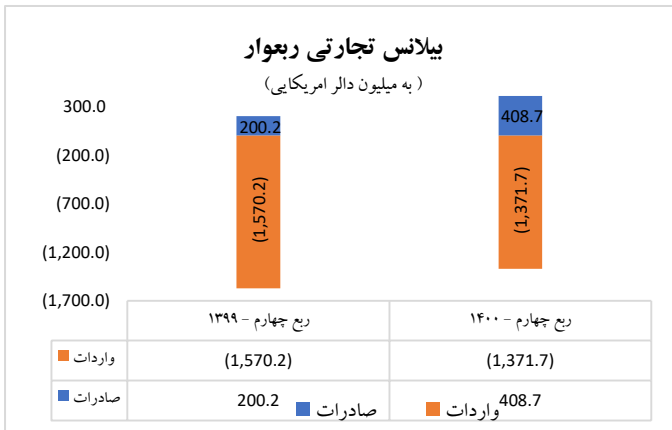
۱,۳ نرخ تبادلہ اسعار (Exchange Rate)

ارزش پول افغانی در برابر دالر امریکایی در نیمه اول سال مالی ۱۴۰۰ ثابت بوده، اما در نیمه دوم سال، به ویژه پس از وقوع تغییر در اوضاع سیاسی افغانستان، افغانی در مقابل دالر امریکایی کاهش چشم گیری داشته و در جریان ماه قوس، یک دالر امریکایی تا حدود ۱۲۴ افغانی رسید. قاچاق دالر امریکایی به خارج از کشور، قطع کمک ها، مسدود شدن ذخایر بین المللی افغانستان و عدم کنترل مارکیت های مالی توسط بانک مرکزی، سبب کاهش مقدار دالر امریکایی در بازارها گردیده و از دلایل عمده کاهش ارزش افغانی در مقابل ارزهای خارجی به خصوص دالر امریکایی محسوب می گردد.

گفتنی است که ورود کمک های نقدی بشردوستانه به ارز دالر امریکایی و از طریق کانال های بشردوستانه در نیمه دوم سال مالی ۱۴۰۰، ثبات اقتصادی را حمایت نموده و تأثیرات مهمی در افزایش عرضه دالر در بازار و کنترل نرخ ارز داشته است. با آمدن پول نقد دالر امریکایی، نرخ ارزی اواخر سال ۱۴۰۰، به ۸۸ افغانی در مقابل یک دالر امریکایی کاهش یافت.

۴.۱ بیلانس تجارتي (Trade Balance)

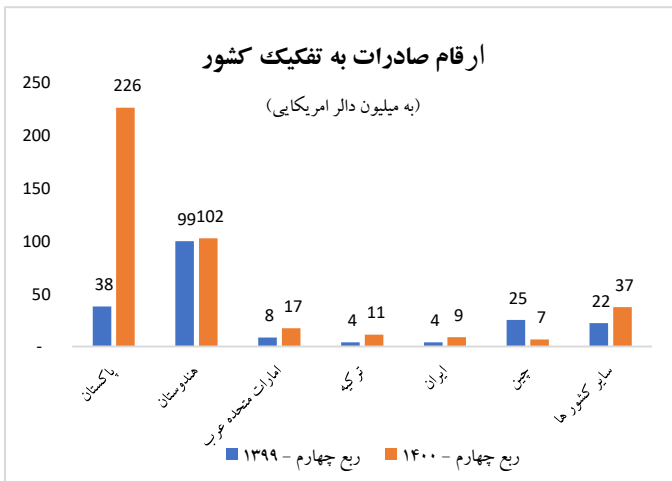

بیلانس تجارتي افغانستان در جریان سال مالی ۱۴۰۰ بهبود پیدا کرده و خلاء بیلانس تجارتي نسبت به سال مالی ۱۳۹۹ کوچک گردیده است. چنانچه در چارت موجود مشخص شده، صادرات کشور در ربع چهارم سال مالی ۱۴۰۰ نسبت به ربع چهارم سال مالی ۱۳۹۹، از ۲۰۰٫۲ میلیون دالر به ۴۰۸٫۷ میلیون دالر افزایش را نشان می دهد. اما واردات کشور نسبت به عین ربع در سال مالی قبلی با کاهش رونما گردیده است.

موضوع فوق نشان دهنده بهبود در بیلانس تجارتي بوده و توقع می رود که روند بهبودی در بیلانس تجارتي در سال ۱۴۰۱ نیز ادامه یابد.

۱.۴.۱ صادرات (Exports)

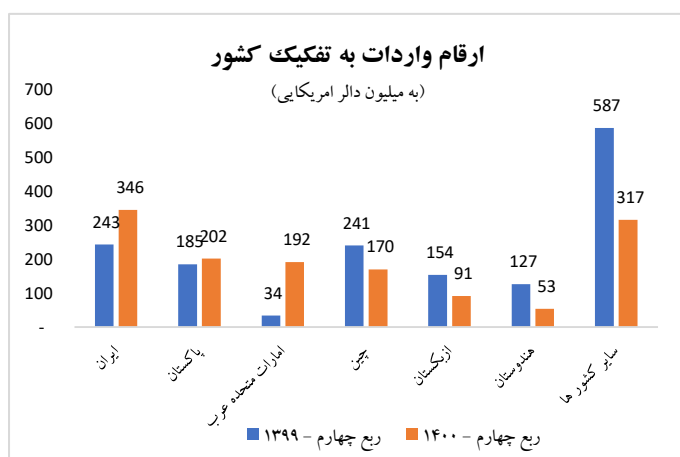
صادرات کالا در بلند بردن اقتصاد کشور نقش بسیار مهمی را ایفا می کند. مجموع ارزش صادرات کشور در سه ماه

اخیر سال ۱۴۰۰، به مبلغ ۴۰۸ میلیون دالر امریکایی می رسد. قسمیکه در چارت نشان داده شده، صادرات کشور در ربع چهارم سال مالی ۱۴۰۰، نسبت به ربع چهارم سال مالی ۱۳۹۹ افزایش یافته است. علت افزایش صادرات کشور در ربع چهارم سال ۱۴۰۰، تسهیلات بیشتر در صادرات و رفع محدودیت های کرونا COVID-19 در مرز های تجاری می باشد. بیشترین صادرات الی اخیر ربع چهارم سال ۱۴۰۰ به کشور

پاکستان صورت گرفته که ارزش آن در حدود ۲۲۶ میلیون دالر بوده است. در مقابل، صادرات کالا به کشور چین در حدود ۷ میلیون دالر کاهش یافته که کاهش چشمگیری را نسبت به ربع چهارم سال مالی ۱۳۹۹ نشان می دهد.

۲.۴.۱ واردات (Imports)

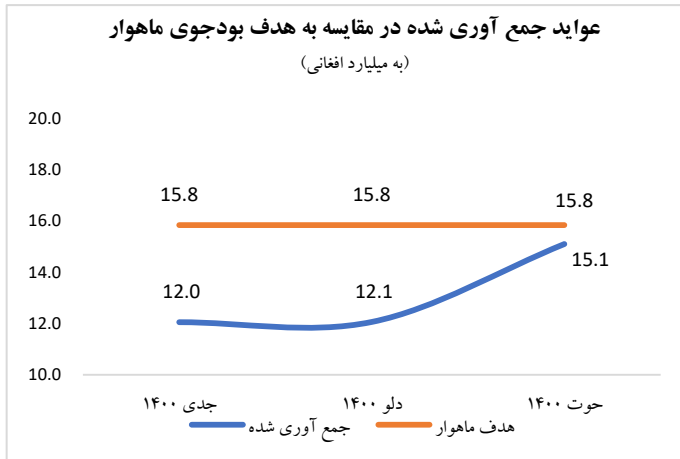

واردات کشور در سال مالی ۱۴۰۰ با به میان آمدن تحولات سیاسی با کاهش رونما گردیده است. مجموع ارزش واردات در سه ماه اخیر سال ۱۴۰۰، به مبلغ ۱،۳ میلیارد دلار امریکایی می رسد. در این ربع، بیشترین واردات از کشورهای ایران، پاکستان و امارات متحده عربی صورت گرفته و کشورهای چین، ازبکستان و هندوستان بیشترین میزان کاهش را در قسمت واردات به افغانستان داشته اند. واردات از سایر کشورهای جهان هم از ۵۸۷ میلیون دلار به ۳۱۷ میلیون دلار کاهش پیدا کرده است.

در ترکیب واردات، بیشتر مواد نفتی و روغنیات، گندم و آرد گندم، روغن نباتی، ماشین آلات و وسایط ترانسپورتی، منسوجات، فلزات و محصولات فلزی و بوره شامل است.

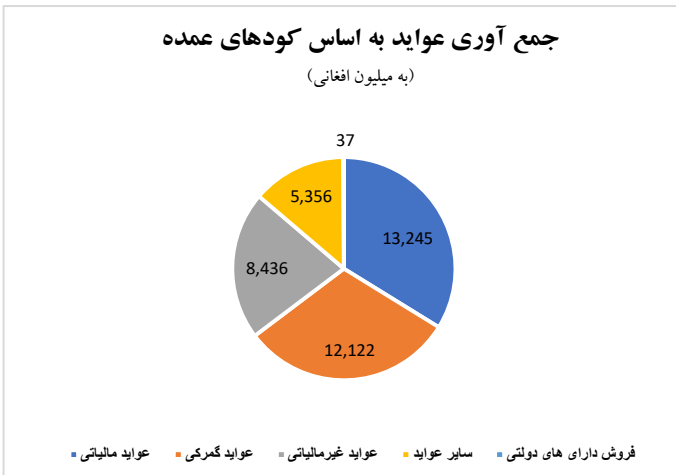
۲ عملکرد سکتور مالی

۲,۱ عملکرد عواید داخلی (Domestic Revenue Performance)

هدف بودجوی برای عواید سه ماهه اخیر سال ۱۴۰۰، مبلغ ۵.۴۷ میلیارد افغانی تعیین گردید، اما عواید مجموعی جمع آوری شده بالغ به ۳۹,۲ میلیارد افغانی می رسد که ۸,۳ میلیارد افغانی کمتر از هدف تعیین شده را نشان می دهد (۱۷,۵ فیصد عقب مانی وجود داشته است). دلیل عمده این عقب مانی، کاهش در حجم واردات تلقی می گردد. همچنان کاهش در عواید مالیاتی، به دلیل وضعیت نامعلوم ناشی از تحولات سیاسی بوده است.

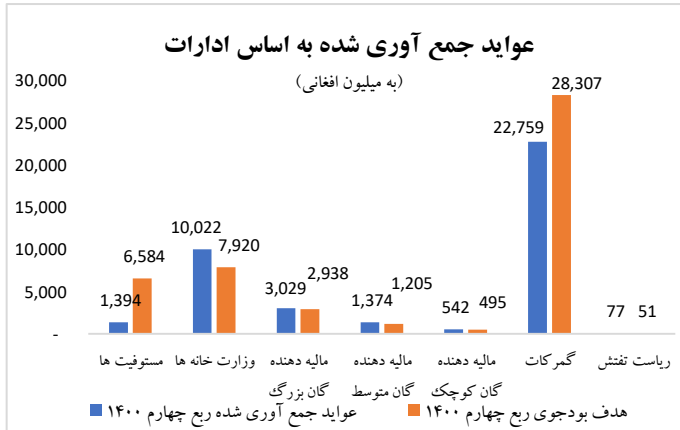
در مقایسه با سه ماهه اخیر سال ۱۳۹۹ که عواید جمع آوری شده مبلغ ۳۸ میلیارد افغانی بوده، جمع آوری عواید سال ۱۴۰۰، ۳,۱ فیصد افزایش را نشان می دهد. با در نظر داشت شرایط سیاسی و اقتصادی کشور، عملکرد عواید داخلی در جریان سه ماهه جدی، دلو و حوت سال ۱۴۰۰ بهتر از چیزی بود که انتظار برده می شد. این در حالیست که طبق گزارش اداره احصائیه مرکزی افغانستان، اقتصاد افغانستان ۲۰ درصد کاهش یافته و کمک های خارجی به صفر تقرب نموده است.

عواید داخلی متشکل از عواید مالیاتی، محصول گمرکی، عواید غیر مالیاتی و سایر عواید می باشد. از این میان، عواید مالیاتی بزرگترین کمک کننده عواید داخلی بوده که مبلغ ۱۳,۲ میلیارد افغانی به مجموع عواید داخلی کمک نموده و ۳۳,۶ فیصد عواید مجموعی داخلی سه ماهه اخیر سال ۱۴۰۰ را تشکیل می دهد. به همین ترتیب، عواید گمرکی ۳۱ فیصد و عواید غیر مالیاتی ۲۱,۴ فیصد مجموع عواید داخلی را تشکیل

می دهند. در عین زمان نسبت به سال گذشته، عواید مالیاتی و گمرکات بالترتیب ۵,۶ فیصد و ۷۵ فیصد افزایش را نشان می دهد، در حالیکه در عواید غیر مالیاتی ۵۷ فیصد کاهش رونما گردیده است. قابل یادآور است که دلیل عمده عملکرد پایین گمرکات در سال گذشته، آتش سوزی در بندر اسلام قلعه بوده است.

عملکرد تمام ادارات مالياتي چون ماليه دهندگان بزرگ، ماليه دهندگان متوسط، ماليه دهندگان کوچک و رياست بررسي ماليه دهندگان، در سه ماه اخير سال ۱۴۰۰ خوب بوده و مجموعاً مبلغ ۵ ميليارد افغاني جمع آوري نموده اند که نسبت به هدف تعيين شده، ۷ فيصد افزايش را نشان مي دهد.

عملکرد وزارت خانه ها در اين مدت بسيار خوب بوده و توانسته اند ۲۷ فيصد بيشتر از هدف تعيين شده، عواید جمع آوري نمايند. برای گمرکات ۲۸,۳ ميليارد افغاني هدف عوایدی تعيين گرديده بود که اين اداره طی سه ماه اخير سال، مبلغ ۲۲,۸ ميليارد افغاني را جمع آوري نموده و کاهش ۲۰ درصدی در جمع آوري آن هويدا می باشد. از عمده ترين

دلایل کاهش عملکرد گمرکات و نرسيدن به هدف تعيين شده، می توان به اندک بودن ميزان واردات اشاره نمود. مستوفيت ها در جريان سه ماه اخير سال ۱۴۰۰، مبلغ ۱,۳ ميليارد افغاني عواید جمع آوري نموده که ۷۸ فيصد کاهش را نسبت به هدف تعيين شده، نشان می دهد. دلایل عملکرد ضعيف مستوفيت ها را می توان: مرکزی سازی عواید معادن؛ عدم توزيع تذکره های الکترونيکی و پاسپورت در ولايات؛ عدم پرداخت کرایه املاک دولتی؛ انتقال دوسيه هایی که دوران بيشتر از ۱۵۰ ميليون افغاني داشته به ماليه دهندگان بزرگ و شرايط نامناسب اقتصادی به صورت عموم بر شمرد.

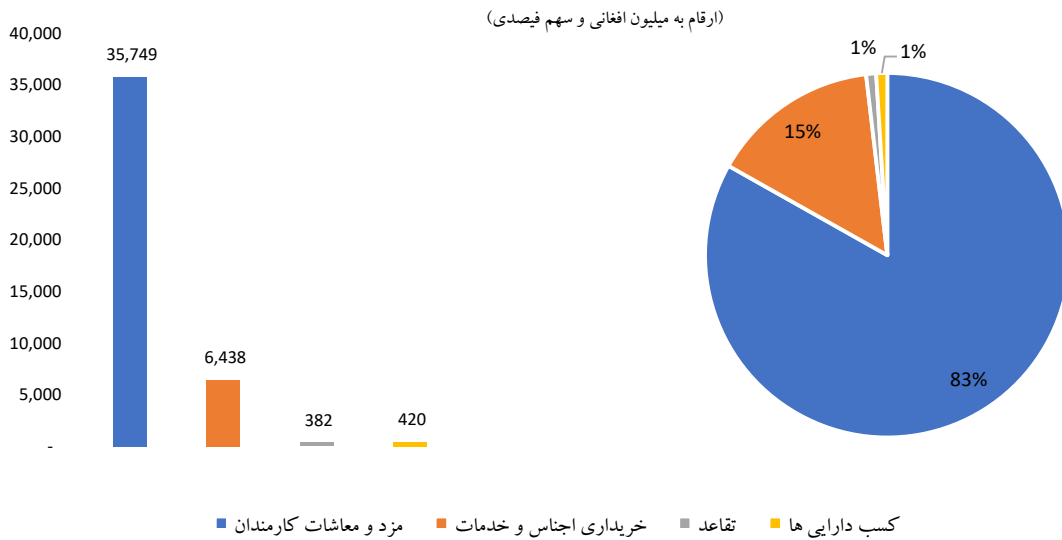
۲,۲ عملکرد مصارفات (Expenditure Performance)

گراف ذيل خلاصه مصارفات در ربع چهارم (جدي، دلو، حوت) سال مالي ۱۴۰۰ را نشان می دهد. در کل مصارفات در بخش های پرداخت معاشات؛ خريداري اجناس؛ تفاعد و کسب داری های دولت به مصرف رسیده که مجموعاً حدود ۴۲,۵ ميليارد افغاني می باشد. عمده ترين و بيشترين مصارف در بخش پرداخت معاشات کارمندان دولتی می باشد که مجموعاً حدود ۳۵,۷۴۹ ميليون افغاني يعني ۸۳ فيصد مجموع مصارفات دولت را در بر می گیرد. علت افزايش در پرداخت معاشات، باقیداری معاشات عادی و انکشافی در تمامی سکتورها می باشد، زیرا یک تعداد کارمندان ادارت دولتی که از طرف نهاد های مختلفی بين المللی استخدام گرديده بودند، معاشات شان در اثر تحولات اخير از سوی نهاد مربوطه پرداخت نگردید بود که به اساس فيصله مقامات ذیصلاح، از بودجه دولت امارات اسلامی، معاشات باقی مانده آنها پرداخت گرديد.

خريداري اجناس و خدمات از لحاظ درجه بندی، بخش دوم مصارفات دولت را تشکیل می دهد. مجموعاً حدود ۶,۴۳۸ ميليون افغاني که ۱۵ فيصد مصارفات را احتوا می کند در طول سه ماه اخير سال ۱۴۰۰ به مصرف رسیده است.

قابل تذکر است که نظر به مشکلات بودجوي، برای نظام جديد در بخش تفاعد و کسب دارايی های دولت، مصارفات در سه ماه اخير سال ۱۴۰۰ کمتر در نظر گرفته شده بود.

مصارفات به اساس کودهای اقتصادی

در باره ریاست

ریاست عمومی پالیسی مالی و اقتصاد بزرگ در سال ۱۳۹۴ در چوکات وزارت مالیه ایجاد و در ثبات پایداری مالی و اقتصادی کشور از طریق انکشاف، ارزیابی و تحلیل پالیسی های مالی و اقتصادی با در نظر داشت منابع موجود مالی دولت به سطح کشور نقش پررنگ و اساسی را ایفا نموده و از این طریق، سیاست های مالی حکومت افغانستان را تعیین می نمایند. مزید بر آن این ریاست مسئولیت مشوره دهی لازم در عرصه سیاست گذاری های اقتصادی و مالی، ترتیب پالیسی ها و تطبیق اصلاحات در مدیریت امور مالی عامه را به عهده دارد.